

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 18 czerwca 2012 r.

DSO-III-071-5/12

dot. BPS-043-11-432/12

BM-I-071-577/12/3

SECRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 18.06.12
nr. 5335 podpis. [signature]

CABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 19.06.12

nr. 2947 podpis. [signature]

Pan

Bogdan BORUSEWICZ

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

honorowy Panie Morderco!

W odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Panów senatorów Grzegorza Wojciechowskiego, Bogdana Pęka i Wojciecha Skurkiewicza podczas 11. posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 10 maja 2012 r., uprzejmie przedstawiam, co następuje:

1. Nie jest trafnym stwierdzenie zawarte w oświadczeniu Panów senatorów, o skoncentrowaniu spraw upadłościowych w jednym sądzie dla każdego województwa.

Zgodnie z §3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 września 2001 r. w sprawie utworzenia sądów gospodarczych (Dz.U. Nr 116, poz. 1247 ze zm.), sprawy upadłościowe i naprawcze rozpoznawane są w 45 sądach rejonowych (w tym w 13 w ramach odrębnie funkcjonujących wydziałów) usytuowanych w miastach, w których siedzibę mają sądy okręgowe, z jednym wyjątkiem dotyczącym okręgu świdnickiego, w którym sprawy upadłościowe rozpoznaje Sąd Rejonowy w Wałbrzychu.

Dalsze zwiększenie liczby jednostek sądowych właściwych w sprawach upadłościowych i naprawczych nie jest celowe. Rozpoznawanie spraw upadłościowych, z uwagi na ich stopień złożoności i skomplikowania, wymaga posiadania szczególnej znajomości tej problematyki. Sędziowie orzekający w tego rodzaju sprawach powinni posiadać nie tylko wiedzę na temat prawa upadłościowego i naprawczego, ale również ekonomii, rachunkowości, prawa podatkowego i prawa pracy. Stąd też pożądane jest tworzenie wyspecjalizowanych jednostek, w których orzekają sędziowie posiadający pogłębioną wiedzę z tych dziedzin oraz niezbędną praktykę w tym zakresie.

Ponadto, ze względu na koncentrację działalności gospodarczej w większych ośrodkach miejskich, liczba spraw upadłościowych wpływających do mniejszych ośrodków sądowych jest niewielka. Stosownie bowiem do art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (j.t. Dz.U. z 2009r. nr 175 poz. 1361 ze zm.) - dalej PUiN, co do zasady do rozpoznawania spraw o ogłoszenie upadłości właściwy jest sąd upadłościowy, właściwy dla zakładu głównego przedsiębiorstwa dłużnika. Według stanu na dzień 29 lutego br. w 15 sądach rejonowych toczyło się mniej niż 20 spraw po ogłoszeniu upadłości, z czego w 6 sądach poniżej 10 spraw. Oczywistym jest, że dalsze zwiększenie liczby sądów właściwych do orzekania w tego rodzaju sprawach, nie doprowadzi do pożądanej specjalizacji sędziów.

Dodatkowo, z uwagi na fakt, że art. 18 PUiN przewiduje rozpoznawanie spraw o ogłoszenie upadłości w składzie trzech sędziów zawodowych, jak również, że w postępowaniu po ogłoszeniu upadłości niektóre orzeczenia zapadają w składzie trzech sędziów zawodowych (art. 150 ust. 2 PUiN), nie ma uzasadnienia dla rozpoznawania spraw upadłościowych w małych sądach, chociażby z tego względu, że niemożliwe byłoby zapewnienie wystarczającej liczby sędziów posiadających pogłębioną wiedzę z zakresu prawa upadłościowego.

Dotychczasowe doświadczenia wynikające z nadzoru sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości nad działalnością administracyjną sądów powszechnych, w tym dotyczące spraw upadłościowych, nie potwierdzają obaw wyrażonych w oświadczeniu Panów senatorów, że skoncentrowanie spraw upadłościowych w niewielkiej stosunkowo liczbie sądów rejonowych, może stwarzać zagrożenie korupcją.

Brak także podstaw do przyjęcia, iż pomiędzy sędziami – komisarzami a syndykami tworzą się korupcjogenne układy, ze szkodą dla Skarbu Państwa czy wierzycieli. Wskazać należy, że do sędziego – komisarza, na podstawie art. 229 PUiN, stosuje się przepisy art. 48 i 49 Kodeksu postępowania cywilnego, przewidujące wyłączenie sędziego w przypadkach, gdy zachodzą okoliczności świadczące o braku jego bezstronności w sprawie. Także art. 157a PUiN wymienia katalog okoliczności, które wykluczają powołanie na stanowisko syndyka osoby, która powiązana jest z upadłym lub jego wierzycielem.

Podkreślić trzeba, że zgodnie z art. 157 ust. 1 PUiN, na stanowisko syndyka może być powołana jedynie osoba posiadająca licencję syndyka. Licencję może otrzymać osoba, która posiada nieposzlakowaną opinię, nie była karana za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, nie jest podejrzana albo oskarżona o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe, a także nie jest wpisana do rejestru dłużników niewypłacalnych Krajowe-

go Rejestru Sądowego (art. 3 ust. 1 pkt 5, 7, 8 i 9 ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji syndyka (Dz.U. Nr 123 poz. 850 ze zm.). Wymogi te służą wyeliminowaniu z grona potencjalnych kandydatów na syndyków osób, które mogłyby wykorzystywać funkcje pełnione w postępowaniu upadłościowym dla osobistych korzyści lub do popełniania przestępstw.

2. W latach 2007 - 2011 do Ministerstwa Sprawiedliwości wpłynęło około 551 spraw, których przedmiotem były działania syndyków masy upadłości lub czynności sędziów - komisarzy. 368 skarg załatwiono we własnym zakresie, a 183 przekazano do załatwienia prezesom właściwych sądów. Spośród 368 skarg załatwionych przez Ministerstwo Sprawiedliwości we własnym zakresie, za zasadne uznane zostało 6 skarg. Zaznaczam, że w toku rozpoznawania skarg mogły być kontrolowane tylko czynności nie objęte sferą niezawisłości sędziowskiej.

Uprzejmie wyjaśniam również, że skargi kierowane do Ministerstwa Sprawiedliwości nie były przekazywane do załatwienia sędziom, których dotyczyły. Zgodnie bowiem z §11 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania skarg i rozpatrywania skarg i wniosków (Dz.U. Nr 5, poz. 46), skarga dotycząca określonej osoby nie może być przekazana do rozpatrzenia tej osobie ani osobie, wobec której pozostaje w stosunku nadrzędności służbowej.

3. Od dnia 28 marca 2012 r. zakres nadzoru Ministra Sprawiedliwości nad działalnością administracyjną sądów powszechnych został znacznie ograniczony w związku z wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 203, poz. 1192). Obecnie badanie toku postępowania w poszczególnych sprawach, jak i rozpoznawanie skarg złożonych po dniu 27 marca 2012 r., należy do uprawnień prezesa sądu, a nie Ministra Sprawiedliwości (art. 37 b § 1 pkt 1 i 41 b § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu nadanym wyżej wymienioną ustawą). W świetle aktualnych uregulowań prawnych nie jest zatem możliwe zbadanie przez Ministra Sprawiedliwości przebiegu postępowania upadłościowego toczącego się w Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, opisanego w skardze dołączonej do oświadczenia senatorskiego.

W związku z powyższym informuję, że na podstawie art. 41c§1 w zw. z art. 41b§1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, skarga została przekazana do rozpoznania Prezesowi Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi pismem z dnia 25 maja br.

4. Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 133, poz. 767), poza uchyleniem art. 585 Kodeksu spółek handlo-

wych (dalej ksh), wprowadzono także istotne zmiany w treści art. 296 Kodeksu karnego (dalej kk). W szczególności dodano do tego przepisu § 1a, przewidujący odpowiedzialność karną w przypadku sprowadzenia bezpośredniego niebezpieczeństwa wyrządzenia znacznej szkody majątkowej przez osobę zobowiązaną do zajmowania się sprawami majątkowymi lub działalnością gospodarczą osoby fizycznej, prawnej albo jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej przez nadużycie udzielonych jej uprawnień lub niedopełnienie obowiązków. Desygnaty znamion nowego typu czynu zabronionego w pewnej mierze pokrywają się z desygnatami znamion czynów zabronionych zdepenalizowanych przedmiotową nowelizacją przepisów. Konsekwencją dokonanych zmian legislacyjnych była konieczność rozpatrywania spraw o czyny wcześniej kwalifikowane z art. 585 ksh, w postępowaniach już się toczących, przez pryzmat znamion określonych w art. 296 kk w nowym brzmieniu, z uwzględnieniem treści art. 4 § 1 kk, który stanowi, że jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy.

Dlatego też dopuścić należy, że po wejściu w życie przedmiotowej nowelizacji, w sprawach, w których do sądów wniesione zostały akty oskarżenia o czyn z art. 585 ksh mogą nastąpić:

- w przypadku, gdy przewód sądowy jeszcze się nie rozpoczął, a oskarżonemu zarzucono czyn zabroniony zakwalifikowany wyłącznie z przepisu uchylonego (np. art. 585 ksh) umorzenia postępowań,
- w przypadku, gdy przewód sądowy został rozpoczęty, w wydawanym wyroku mogą zapaść różne rozstrzygnięcia, w tym :
  - a) uniewinnienia, gdy oskarżony zarzucanym zachowaniem nie wyczerpał znamion czynu zabronionego w czasie orzekania,
  - b) umorzenia, gdy sąd stwierdził wystąpienie okoliczności wyłączających ściganie (np. brak wniosku o ściganie – wprowadzenie nowelizacją wnioskowego trybu ścigania przestępstw z art. 296 § 1a kk, gdy pokrzywdzonym nie jest Skarb Państwa),
  - c) warunkowego umorzenia postępowania, gdy sąd stwierdził sprawstwo i zawinienie oskarżonego przypisując popełnienie przestępstwa, a występowały przesłanki z art. 66 kk,
  - d) skazania, za zarzucany oskarżonemu czyn zakwalifikowany z uwzględnieniem dyspozycji art. 4 § 1 kk, albo jako przestępstwo z art. 585 ksh (ustawa względniej-

sza dla sprawcy), albo jako jedno z przestępstw z art. 296 kk z odpowiedniego przepisu ustawy nowej.

Należy jednocześnie podkreślić, że w wielu sprawach tego rodzaju, zawisłych przed sądami, oskarżonym zarzucono więcej niż jedno przestępstwo, które nie zawsze mogło być zakwalifikowane wyłącznie np. z art. 585 ksh, a wyczerpywało znamiona także z innych przepisów ustawy karnej, których brzmienie nie uległo zmianie w związku z wejściem w życie po dniu 13 lipca 2011r. przedmiotowej nowelizacji.

Z posiadanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości danych wynika, że na dzień 30 kwietnia 2011 r., zanim uchwalona została przedmiotowa nowelizacja przepisów, z powodu zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 585 ksh, toczyły się postępowania karne w stosunku do 522 oskarżonych, przy czym zarzucano tej grupie popełnienie 829 czynów zabronionych zakwalifikowanych z art. 585 ksh. Już wówczas posiadane informacje wskazywały, że kwalifikacje prawne wielu z tych czynów, jak również sposób ich popełnienia, nie pozwalały na postawienie tezy, że z chwilą uchylecia art. 585 ksh w sposób automatyczny dojdzie do umorzenia postępowań o poszczególne czyny, bądź uniewinnienia osób oskarżonych o ich popełnienie. Zwrócić bowiem należy uwagę na to, że:

- szkoda wyrządzona lub grożąca spółce w wielu sprawach przekraczała wysokość 200.000zł,
- sposób popełnienia poszczególnych czynów polegał na nadużyciu uprawnień lub niedopełnieniu obowiązków,
- w kwalifikacji prawnej czynu art. 585 ksh nie występował samoistnie, tzn. często kwalifikacja prawna czynu zabronionego zarzucanego oskarżonemu przybierała postać tzw. kumulatywnej kwalifikacji, a zatem czyn oskarżonego wyczerpywał znamiona określone w więcej niż jednym przepisie ustawy. Spotkać było można przykładowo kwalifikacje prawne:

- a) art. 296 § 1 i 3 kk, art. 585 ksh w zw. z art. 11 § 2 kk,
- b) art. 284 § 2 kk, w zw. z art. 294 § 1 kk i art. 585 ksh w zw. z art. 11 § 2 kk,
- c) art. 286 § 1 kk i art. 585 ksh w zw. z art. 11 § 2 kk,
- d) art. 278 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk i art. 585 ksh w zw. z art. 11 § 2 kk,
- e) art. 286 § 1 kk, art. 271 § 3 kk i art. 585 ksh w zw. z art. 11 § 2 kk
- f) art. 585 ksh i art. 276 kk w zw. z art. 11 § 2 kk,
- g) art. 302 kk i art. 585 ksh w zw. z art. 11 § 2 kk,
- h) art. 585 ksh, art. 303 § 2 kk i art. 77 ust. 1 ustawy o rachunkowości w zw. z art. 11 § 2 kk,
- i) art. 585 ksh i art. 308 kk, art. 300 § 1 i 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.

Wskazać dodatkowo należy, że zarzucane czyny występowały w różnych postaciach (pomocnictwo, podżeganie, sprawstwo i współsprawstwo), były kwalifikowane jako czyny pojedyncze, ale także jako przestępstwa ciągłe (art. 12 kk), czy też ciągi przestępstw (art. 91 kk) oraz poza zarzutem popełnienia czynu zabronionego z art. 585 ksh oskarżonemu zarzucono popełnienie jeszcze innego rodzaju czynu lub czynów zabronionych. Są to wszystko okoliczności, które nie pozwalały na podejmowanie decyzji procesowych, podyktowanych jedynie zmianą przepisów ustawy, w oderwaniu od konkretnych okoliczności sprawy.

Według zgromadzonych danych, na dzień 1 czerwca 2012 r. w sądach toczyły się 152 sprawy z kwalifikacją czynu z aktu oskarżenia z art. 585 ksh, w których oskarżonych było 356 osób. Po dniu 13 lipca 2011 r. w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, umorzono postępowania w 46 sprawach.

Przedstawione dane wskazują, że w sądach nie dochodziło do lawinowego umarzania postępowań z powodu uchylecia art. 585 ksh. Wyjaśniam, że sam fakt uchylecia jakiegoś przepisu ustawy karnej, w sposób automatyczny nie powoduje, że proces karny w konkretnej sprawie zostanie zakończony. Zgodnie bowiem z art. 2§2 Kodeksu postępowania karnego podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne, zaś celem postępowania karnego jest nie tylko dbałość by osoba niewinna nie poniosła odpowiedzialności, ale także dbałość o pociągnięcie sprawcy przestępstwa do odpowiedzialności karnej oraz uwzględnianie prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego i trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym.

Przedstawiając powyższe informacje wyrażam nadzieję, że udzielona odpowiedź pozwoliła na wyjaśnienie kwestii przedstawionych w złożonym oświadczeniu.

Z tymi pozostaw

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Michał Królikowski
Michał Królikowski
PODSSEKRETARZ STANU